

Balanç dels primers cinc anys de l'ICIQ

Miquel A. Pericàs i Ariadna Goenaga

Institut Català d'Investigació Química (ICIQ)

Després de cinc anys de funcionament i plenament consolidat com a centre d'investigació en química de referència, l'Institut Català d'Investigació Química (ICIQ) mira el futur amb ganes de no abaixar la guàrdia. Els èxits científics creixents i una recent ampliació de les instal·lacions donen fe de la bona marxa de l'Institut.

After five years up and running and having consolidated its position as a reference research center, the Institute of Chemical Research of Catalonia (ICIQ) looks to the future willing to keep up with its high standards. Outstanding scientific achievements and the recent enlargement of our facilities give prove of the excellent progress of the work being carried out in the Institute.

Ja han passat cinc anys des de la posada en marxa del primer edifici de l'Institut Català d'Investigació Química (ICIQ), l'any 2004, i han passat uns quans mesos des de la inauguració, l'any 2009, del segon edifici. A primera vista, la incorporació d'un nou edifici implica un salt numèric important: de 8.012 m² de superfície, s'ha passat a 12.800 m²; de quinze laboratoris destinats als grups de recerca, s'ha passat a vint-i-tres —nou d'ells destinats a joves investigadors, sota el programa «Tenure Track»—, i, en els propers cinc anys, de les prop de cent noranta persones que treballen a l'ICIQ, hi haurà un increment progressiu de fins a dues-centes seixanta.

Cinc anys és poc temps, però el recorregut ha estat fructífer. L'any 2000, la Generalitat de Catalunya, en el marc de la seva política de creació de centres de recerca en àrees estratègiques, sensible a la realitat de la recerca en química a Catalunya i a les necessitats de la indústria química catalana, va decidir crear aquest institut a Tarragona, un dels majors pols químics del sud d'Europa. L'ICIQ es va crear, doncs, amb l'ambició de promoure un canvi qualitatiu del nivell científic de la investigació química a Catalunya i de ser un actor principal en la transformació de la nostra societat cap a una economia basada en el coneixement, capaç de garantir el benestar durable de la població.

A fi de poder acomplir aquest objectiu, l'ICIQ, des d'un principi, ha identificat com a àmbits d'actuació clau a llarg termini la recerca en les àrees de la catàlisi de processos químics, de la nanotecnologia molecular i de l'energia, així com la incorporació al sistema de Ciència i Tecnologia de Catalunya de joves químics amb una trajectòria excel·lent com a futurs agents d'aquesta recerca. En aquest sentit, el programa «Tenure Track» de l'ICIQ és un referent singular, ja que permet a joves investigadors la consolidació d'una carrera independent.

Per exemple, des de l'any 2003, s'han obert quatre convocatòries de l'esmentat programa per cobrir set posicions de «Tenure Track».

Pel que fa a la qualitat de la recerca que es porta a terme a l'ICIQ, podem dir que l'ICIQ s'ha consolidat com un dels centres de recerca en química més importants d'Europa. El repte d'esdevenir un centre d'excel·lència s'ha materialitzat en l'increment progressiu del nombre de publicacions —un total de cent vint-i-sis articles l'any 2009, un 49 % dels quals ha estat publicat en revistes amb un factor d'impacte superior a 4,000— i en el nombre de citacions rebudes —més de nou mil citacions per al conjunt dels investigadors responsables de grup en el període de 2004/2009. Finalment, només vull fer palès que l'excel·lent nivell científic assolit a l'ICIQ és també deutor d'una estructura administrativa àgil i d'una Àrea de Suport a la Recerca amb gran potencial.

Paral·lelament, l'ICIQ ha estat fortament compromès en la contribució de l'augment de la competitivitat de la indústria química i farmacèutica, mitjançant una política activa de transferència dels resultats de la seva investigació que contribueixi a la innovació i a la millora tecnològica d'aquests sectors industrials. Mostra d'això són els nombrosos contractes amb empreses per tal de desenvolupar conjuntament projectes d'investigació —en total, dinou contractes l'any 2009—; la creació de la plataforma tecnològica Crysforma, orientada a oferir suport científic i tecnològic complet a les empreses farmacèutiques i de química fina en el camp del desenvolupament de l'estat sòlid de compostos químics i de les unitats mixtes Esteve-ICIQ i Henkel-ICIQ com a mostra de col·laboració amb la indústria. Per aquest fi, l'ICIQ disposa d'un viver d'empreses en el marc del Parc Científic i Tecnològic de Tarragona, amb una dotació de sis laboratoris en el nou edifici recentment inaugurat.

Així, doncs, amb un balanç positiu dels primers cinc anys, cal plantejar-se els reptes i els objectius de futur. Tenim clarament la voluntat de consolidar i potenciar l'ICIQ com a institució investigadora d'excel·lència en el seu àmbit; de desenvolupar i de finançar el Programa d'Investigadors en Fase de Consolidació —«Tenure Track»— veient com els seus primers representants s'incorporen de manera estable a altres centres d'investigació d'excel·lència; de ser un referent pel que fa a la capacitat d'interaccionar amb altres institucions de recerca —i així poder abordar problemes d'ampli abast en què la quí-

mica desenvolupi un paper central—, i, finalment, el repte de desenvolupar a l'ICIQ iniciatives preempresarials i empresarials derivades de la capacitat investigadora i de desenvolupament de l'Institut, com ara la posada en marxa d'unitats de desenvolupament tecnològic i *spin-offs*.

En definitiva, encarem el futur amb el plantejament d'uns reptes i d'uns objectius realistes d'acord amb la trajectòria de l'ICIQ durant els seus primers cinc anys i amb la mateixa il·lusió inicial, renovada gràcies als èxits assolits.